

Міхно О. П. Українські шляхи Франца Мочніка. *Актуальні проблеми сучасних історико-педагогічних досліджень шкільної освіти : зб. тез і анотованих матеріалів XIV Всеукраїнської історико-педагогічної науково-практичної конференції, 14 листопада 2014 р., Київ.* – К.: Ін-т педагогіки НАПН України, 2014. С. 91–92.

УКРАЇНСЬКІ ШЛЯХИ ФРАНЦА МОЧНІКА

(до 200-річчя словенського математика і педагога)

Міхно О.П., канд. пед. наук, Інститут педагогіки НАПН України

Подано короткі біографічні відомості про Франца Мочніка (1814–1892), словенського математика, педагога

Ключові слова: Франц Мочнік, математика, підручник, Словенія.

Ukrainian ways of Franz Mochnik

(to the 200th anniversary of the Slovenian mathematician and teacher)

Brief biographical information about Franz Mochnik (1814-1892),
Slovenian mathematician, pedagogue

Key words: Franz Mochnik, mathematician, textbook, Slovenia.

Ukrajinski načini Franza Mochnika

(do 200. obletnice slovenskega matematika in učitelja)

Kratke biografske informacije o Francu Mochniku (1814-1892),
Slovenski matematik, pedagog

Ključne besede: Franz Mochnik, matematik, učbenik, Slovenija.

Ім'я Франца Мочніка (1814–1892), провідного викладача математики Центральної Європи ХІХ ст., автора численних підручників і методичних посібників, які заклали фундамент сучасної математичної освіти, у вітчизняній науковій літературі досі майже не згадувалося. Лише останнім часом почали з'являтися праці з історії викладання математики, в яких належно оцінено підручники Фр. Мочніка, перекладені українською мовою (В. Гайдей, І. Житарюк, І. Сверчевська). Факти свідчать, що доля видатного педагога була пов'язана з Україною: у Львові він працював викладачем, а його підручники з математики активно використовувалися на західноукраїнських землях у ІІ пол. ХІХ – на поч. ХХ ст.

Франц Мочнік народився 1 жовтня 1814 року в словенському містечку Церкно. Навчався у народній школі (1821–1824), далі – у гімназії та ліцеї в Люблянї (1824–1832). У 1832 р. за нез'ясованих обставин, попри великий інтерес до математики, вступає до семінарії. Проте, закінчивши її, з 1836 р. протягом 10 років викладає математику у школі м. Горіція. З 1846 до 1849 р. Фр. Мочнік – професор елементарної математики і комерційної арифметики у Львівській технічній академії (попередниця Львівської політехніки, заснована 1844 р.). Безперечно, досвід, здобутий на посаді професора,

педагог використовував у своїй подальшій роботі над написанням підручників та працюючи шкільним інспектором у Любляні (з 1851 р.) та Граці (з 1860 р.).

З 1848 р. – часу національного пробудження у Європі («Весна народів») – розпочинається активна громадська діяльність Фр. Мочніка, спрямована на підвищення суспільного статусу вчителя, матеріального становища шкіл і особливо – рідної словенської мови, яка, значною мірою саме завдяки його зусиллям, починає застосовуватися як мова викладання у словенській початковій школі поряд з німецькою.

Протягом свого життя Фр. Мочнік написав німецькою мовою 142 книги з математики, з них – 126 підручників для середньої та вищої школи, які перекладалися всіма мовами народів Австро-Угорської імперії, в тому числі й українською. Дивовижно, але українською мовою побачило світ 40 видань його підручників, більше – лише італійською (46).

Можемо провести ще одну цікаву паралель, що демонструє культурні контакти словенського і українського народів. 2014-го року виповнюється 200 років від дня народження двох національних геніїв: Франца Мочніка і Тараса Шевченка. Словенською мовою твори нашого поета перекладені Йосипом Абрамом ще на початку ХХ ст. (1907), українською мовою математичні підручники Фр. Мочніка перекладалися з 1856 р.

Сподіваємося, що педагогічна спадщина Фр. Мочніка буде гідно пошанована спеціальними дослідженнями українських учених у галузі історії педагогіки та методики викладання математики.